

ԳՐԱԿԱՆ

ՍԱ ԱՆՀԱՍԿԱՆԱԼԻ ՏՕՆԱԾԱՌԸ

Երեսունհինգ գարուններ քոլորած, երիտասարդական խանդն ու կորուլը խամրած՝ կին մըն էր Լիլիթը երբ հարսանիքի մը ընթացքին որպէս սեղանակից ծանօթացաւ իրեն։ Ուզպէֆիստանէն էր։ Ամուսնացած էր եւ քախտաւորուած տղայ զաւակով մը։ Սակայն սէրէն այրած այս աղջիկը կարծես քանի մը անգամ ապտակուած էր կեանքէն, որուն աչքերուն մէջ մարած էր լոյսը ապրումի եւ հիմա ամուսնալուծուած ու կեանքի հետ ամէն հաշիւները փակած պարզապէս գոյութիւնը կը պահէր կարծես։

Հայրենի ժողովուրդին հանապաօրեայ պայքարը, հայրենիքի քաղաքատնտեսական իրավիճակը, պարտաւորած էին նախ ամուսնոյն գործի փնտռումով հեռանալ երկրէն։ Ու ժամանակ մը վերջ ինքն ալ հետեւած էր կողակցին ուր եւ քախտաւորուած էին մանչ զաւակով մը։

Ուզպէֆիստանը՝ ուր բնակութիւն հաստատած էին, կարճ ժամանակ մը միայն եղած էր «կաթի ու մեղրի» երկիրը Լիլիթին համար։ Կեանքի դժուարութիւնները, հայ մարդուն ընտանեկան պարտականութիւններէն ու պարտաւորութիւններէն խուսափումը, հոս եւս գլուխ ցցելով քանդած էին իր ընտանեկան բոլորը։

Կեանքի մէկ դառն նակատագրով հիմա ինկած էր խաղաղականի այս փոքր գուցէ խաղաղ կեանք մը որոնելու համար։ Սակայն այնքան ալ խաղաղ չէր սիրտը այս սեւազգեստ կնոջ, որուն կուրծքին տակ կուտակուած ցաւ մը կար եւ դժուար չէր կարդալ այդ ցաւը անոր արցունքներէն մաշած աչքերուն մէջ։

- Փոքր զաւակը կորսնցուց, -

փսփսաց ականջիս բովս նստող սեղանակից պարոնը որ ծանօթ էր Լիլիթին։ - Միակ զաւակն էր, տակաւին նոր տաս տարեկան պիտի ըլլար, հիւանդացաւ եւ քիչ քիչները չկրցան կեանքը փրկել։

- Աստուած հոգին լուսաւորէ եւ իրեն ալ Սուրբ Հոգւոյ միփառութիւն պարգեւէ - պատասխանեցի յուզուած, որդեկորոյս կնոջ վիճակը հիմա հասկնալով։

- Դժբախտաբար ան հեռացած է Աստուծմէ եւ դառնացած է կեանքէն - խօսակցութիւնը շարունակեց անծանօթ սեղանակիցս։ - «Աստուած երէ ուզէր կը փրկէր զաւակս...»։ ամէն օր լալով կը քողովէ խեղճ կինը։

Պահ մը լուռ լսեցի խօսակիցս, որ կնոջ հակիրճ կենսագրականը տալէ ետք, - «Այս ալ իր քախտն է» - ըսաւ ու փորձեց վերջացնել պատմութիւնը կնոջ, գուցէ սպասելով իմ պատասխանին։

Հարսանիքի ուրախութեան մէջ, ցաւագին այս պատմութիւնը լսելէ ետք, ի՞նչ միփառութիւն կրնայի տալ ցաւատանջ կնոջ։

Սրահի աղմուկը եւ մթնոլորտը որքան ալ այլ բան կը թելադրէին, ակամայ կը մտածէի սեւազգեստ այս կնոջ մասին, որ հիմա դիմացս նստած կարծես «լուելեայն» պատասխանի մը կը սպասէր։

- «Գալ կիրակի երեկոյեան եկեղեցի թող երթայ» - անսպասելի մղումով մը ըսի կողքս նստող պարոնին, կարծես «դեղագիր»ը գտած ըլլալով։

- Այս կինը Աստուծոյ չի հաւատար, դառնացած է, ինչպէ՞ս կ'ուզես որ եկեղեցի երթայ» - հեզնական շեշտով մը պատասխանեց մարդը։

- Գալ կիրակի երեկոյեան ժամը

եօթին, Կլենտէյլի Ս. Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, յատուկ արարողութիւն տեղի պիտի ունենայ այս աշխարհէն վաղահաս մեկնող մանուկներուն, երիտասարդներուն համար: Տարին անգամ մը միջազգային առումով յատուկ այսպիսի արարողութիւն մը պիտի կատարուի: Լոս Անճելըսի մէջ, միակ հայ եկեղեցին է որ կը կատարէ այս յատուկ հոգեհանգստեան պաշտօնը» - րացատրեցի խօսակիցիս:

Արահին աղմուկը պահ մը դադրած ըլլալով խօսակիցս ծանօթացուց մեզի Լիլիթին, որ անտարբերութեամբ լսեց թելադրանքս եւ միխթարական ֆանի մը խօսեցրս:

Հակառակ իր դժկամութեան, ֆաջալեքեցի զինք որ անպայման ներկայ ըլլար այս արարողութեան ուր անկասկած հոգեկան միխթարութիւն պիտի գտնէր, մանաւանդ երբ հանդիպէր իր նման որդեկորոյս մայրերու:

Երկու շաբաթ ետք, Կիրակի առաւօտուն եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ երբ մոմ կը վառէի, յանկարծ կողֆս յայտնուեցաւ անծանօթ խօսակից քարեկամս, որ յուրախութիւն ինծի, պատմածներէս հետաքրքրուած գուցէ, եկեղեցի եկեր էր, ու հիմա կողֆս կանգնած ֆանի մը մոմ վառելով, շրթները աղօթք մը կը մըմնջային:

Պատարագէն ետք, երբ եկեղեցւոյ քակը կրկին հանդիպեցանք, հետաքրքրուեցայ Լիլիթով...

- Այո՛, միասին եկանք եկեղեցի... Թէպէտ ինք այնքան դառնացած էր, որ կարծես միայն եկաւ կուրծքին տակ կուտակուող դառնութիւնը՝ սիրտը պարպելու Աստուծոյ», ըսաւ գոհունակ շեշտով մը:

- Ուրախ եմ որ կրցաւ գալ, Ամենողորմ Արարիչը կը փրկէ զինք իր հոգեկան տագնապէն» - պատասխանեցի

միխթարական շեշտով մը:

Ապա անսպասելի հարցում մը... որ կարծես կը փոթորկէր իր հոգին ու խօսակցութիւնը շարունակելով հարցուց.

- Սակայն զարմացանք խորանին աջ կողմը տեղաւորուած տօնածառով: Մեր եկեղեցիներուն մէջ տօնածառ չեն սարքեր:

- Այս տօնածառը որպէս զարդարանք չէ դրուած այնտեղ:» - Հարկը զգացի եկեղեցւոյ հովիւ՝ Տէր Վազգէնի կատարած յայտարարութիւնը րացատրելու գոր նախապէս լսած էի ֆարոգներէն առաջ:

- Եկեղեցւոյ հաւատացեալները ամէն տարի այս տօնածառին տակ կը բերեն նոր խաղալիքներ, հագուստեղէններ որպէս նուէր հիւանդ մանուկներու, որբերու, չֆաւորներու, ծերերու, անտունիներու, վերջապէս անոնց՝ որոնք անկարող են ֆեզ վերադարձնելու ֆուրարիք:

Երբ ֆու ազգակիցիդ կամ քարեկամիդ տարեդարձը շնորհաւորելու երթաս, ընդունուած սովորութիւն է որ նուէրով երթաս եւ զայն ուրախացնես:

Քանի մը շաբաթէն մեր Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ Մնունդն է, ի՞նչ նուէր պիտի տաս դուն ֆու Փրկչիդ: Եկեղեցին՝ որուն գլուխը ինք՝ Քրիստոսն է, կը հրաւիրէ ֆեզ որ օգնես, ուրախացնես անոնց, որոնք կարօտեալ են: Տօնածառին տակ դրուած այս նուէրները շուտով պիտի քաշխուին հիւանդանոցներու մանուկներուն, ծերերուն, անտունիներուն:

Բացատրութիւնս որքա՞ն գոհ ձգեց խօսակիցս չեմ գիտեր, սակայն կասկած չունէի որ ըմբռնեց իմաստը եկեղեցւոյ սա անհասկնալի տօնածառին:

Շաբաթ, Յունուար 6-ի երեկոյեան, հրաւիրուած էի ներկայ ըլլալու Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Առաջնորդարանի

Գալայճեան սրահին մէջ տեղի ունենալիք Սուրբ Ծնունդի յատուկ արարողութեան եւ ընդունելութեան: Հոգեպարար արարողութեան ետք, ընդունելութեան պահին երբ ներկաները գիրար կ'ողջունէին «Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ» ըսելով, յանկարծ սեղանի մը մօտ նշմարեցի ծանօթ դէմք մը: Լիլիթն էր, շրջապատուած մի քանի քարեկամ ու հիններով: Հետաքրքրութիւնս մղեց զիս որ մօտենամ իրեն: Սեւ փոխարինուած էր ներմակ գգեստով: Աչքերուն մէջ խաղաղութեան շեշտ մը ունէր որ կարծես կու գար իր հոգիէն:

- «Ուրախ եմ ձեզ կրկին հանդիպելուն» - ըսի ձեռքս երկարելով Լիլիթին:

- «Ես ալ ուրախ եմ» - պատասխանեց ժպտամբեւ:

Զեռնուեցանք:

- «Կ'ուզեմ քեզ շնորհակալութիւն յայտնել, որ ինձ առաջարկեցիր Ս. Պետրոս եկեղեցին երթալ» - ըսաւ, որ կարծես վկայութիւն մըն էր քան երկու քառ շնորհակալական խօսք մը... ու անտեսելով ընկերուիկներուն ներկայութիւնը, քանի մը քայլ անդին երթալով շարունակեց.

- Ես անհաւատ դարձած էի, քարկացած էի Աստուծմէ, որ իմ միակ տաս տարեկան զաւակիս կեանքը չփրկեց, երբ այնքան կարիքն ունէինք իրեն: Սակայն անցեալ ամիս Կիրակի երեկոյեան եկեղեցի գացի, միայն սրտիս ցաւը պարպելու, սրտիս վրայ ճնշող դառնութիւնս մեղմելու: Եւ երկու շաբաթ ետք, երբ պարոն Միշան եկաւ եւ ինձի պատմեց եկեղեցւոյ մէջ գետեղուած տօնաժառին իմաստը, երկար մտածելէ ետք, որոշեցի տղուս խաղալիքները՝ զորս ան ստացած էր հիւանդանոցին մէջ, եւ երբեք չէր կրցած խաղալ անոնցմով, հաւաքել եւ տանիլ այդ տօնաժառին տակը դնել, որպէս զի ուրիշ

հիւանդ երախայ մը ուրախանայ, ինչպէս տղաս պահ մը ուրախացաւ անոնցմով:

Ու յաջորդ առաւօտ գացի եկեղեցի: Եւ երբ այդ խաղալիքները, որոնք տղուս յիշատակներն էին, արցունքոտ աչքերով կը գետեղէի տօնաժառին տակ, յանկարծ լսեցի տղուս ձայնը: Պահ մը խելագարի նման չորս կողմս նայեցայ: Ինձմէ զատ մարդ չկար եկեղեցին: Վախեցայ... դո՛ղ մը ինկաւ մէջս:

- Մի՛ վախճար մայրիկ... շարունակեց ձայնը: - Որքա՛ն ուրախ եմ որ իմ խաղալիքներս եկեղեցի բերիր եւ այս տօնաժառին տակ դրիր: Ես չկրցայ խաղալ անոնցմով, քայց որքան պիտի ուրախանան ինձ նման այլ մանուկներ այս տօնական օրերուն:

- Սիրելի մայրիկ, գիտեմ որքա՛ն լացիր երբ բաժնուեցանք իրարմէ: Բայց կ'ուզեմ գիտնաւ որ ես հոս շատ հանգիստ եմ, այլեւս ցաւ չունիմ: Յիսուս Մանուկը մեզի շատ կը սիրէ: Բայց ինքը մանուկ չէ, մեծ մարդ է եւ ի՛նչ գեղեցիկ է ու սիրուն: Մեր տեսած նկարներէն շատ աւելի գեղեցիկ է: Աստուած պապան ալ մեզի կը սիրէ, մանաւանդ երախաներուն: Ան չուզեց որ ես չարչարուիմ ու ինձի իր մօտը բերաւ: Ես հիմա Յիսուսին գիրկը նստած եմ, եւ խնդրեցի իրմէ որ հրաման տար քեզի հետ խօսելու: Ան միշտ կը լսէ քու լացդ եւ թոյլ տուաւ որ խօսիմ քեզի: Ո՛հ մայրիկ, չես գիտեր որքա՛ն ուրախ եմ որ քեզի հետ կը խօսիմ հիմա:

- Սիրելի մայրիկ, մի՛ լար այլեւս, ես երկինքն եմ, Յիսուսին քով, քայց միշտ աղօթէ որ օր մը հո՛ս միանանք իրարու եւ այլեւս ցաւ չտեսնես: Աղօթէ մայրիկ... միայն աղօթէ, եւ մի՛ լար այլեւս: Ես քեզի շատ կը սիրեմ: Պէտք է երթամ ալ հիմա, պա՛յ:

Լիլիթին ձայնը քանի անգամ խեղդուեցաւ կոկորդին մէջ երբ արցունքոտ

աչֆերով կը պատմէր տօնածառին հրաշքը:

Թաց էին նաեւ աչֆերս:

Երջանկութեան արցունքները սրբելով աչֆերէն...

- Տղա՛ս երկինքն է հիմա, - ըսաւ, ու շարունակեց - որքա՛ն ուրախ եմ որ տղուն ձայնը լսեցի եւ կ'աղօթեմ հիմա որ արժանի ըլլամ տղուն միանալու... երկինքին մէջ:

Ուրախ էի եւ ես հիմա, որ որդեկորոյս մայրը գտած էր իր միակ զաւակը՝ Հայ Առաքելական Ուղղափառ Սուրբ Եկեղեցւոյ խնկարոյր կամարներուն տակ... ու ո՛վ հրաշք... հոգիի խորերէն լսած էր ձայնը փոքրիկ տղուն, անհասկանալի թուացող սա տօնածառին տակ:

ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ՍԱՂԻՄԱՀԱՅՈՑ ՅԱՐԳԱՆՔԸ ԵՂԻՇԷ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի, 2006 Նոյեմբեր, 12ին, Լոս Անճելըսի Ս. Յակոբ Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. եւ Անմահ Պատարագին, յատուկ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ երուսաղէմի Եռամեծար Պատրիարքներէն Երջ. Եղիշէ Արք. Դուրեան Պատրիարքին, ինչպէս նաեւ երուսաղէմի հին եւ նոր ննջեցեցեց հոգւոցն համար:

Սրբոց Հրեշտակապետաց Տօնին առիթով, Ս. Պատարագը մատոյց եւ յաւուր պատշանի ֆարօգեց եկեղեցւոյ ժրջան հովիւ՝ Արք. Տ. Արշակ Աւագ Քհնյ. Խաչատուրեանը, իսկ հոգեհանգստեան պաշտօնին նախագահեց երուսաղէմի միաբանութեան անդամ՝ Հոգշ. Տ. Գեղամ Մ. Վրդ. Զաքարեանը, որ օծակից հոգեւոր եղբայրն է Տէր Արշակ Քահանային:

Արք. Տ. Արշակ Քահանայ անդրադառնալէ ետք Սրբոց Հրեշտակապետաց տօնին, իր հոգեշունչ ֆարօգին մէջ վեր առաւ լուսամիտ ու գիտնական վարդապետ՝ Երջ. Դուրեան Պատրիարքի աստուածահաճոյ եւ ազգանուէր կեանքը, տալով անոր

կենսագրական կարեւոր գիծերը Արմաշէն մինչեւ երուսաղէմ:

Արդարեւ Համաշխարհային Ա. Պատերազմին եւ Մեծ Եղեռնի հետեւանով, Կիլիկիայէն եւ փոքր Ասիոյ զանազան վայրերէն հազարաւոր գաղթականներ ծուարած էին երուսաղէմի Ս. Յակոբայ Վանքի հովանիին տակ: Ու այդ ահաւոր ու դժուարին օրերուն վանքի միաբանութիւնը ո՛չ միայն ապաստան տուած էր հազարաւոր հայ որբերուն ու գաղթականներուն այլ իր ունեցած պատառ մը չոր հացը բաժնած էր անոնց հետ, ըսաւ Արժանապատիւ Տէր Հայրը: Ապա ան շեշտեց թէ 1915ի աղէտի հետեւանով եկեղեցական եւ մտաւորական կորուստներէն ետք, ազգի եւ միաբանութեան նպատակն էր երուսաղէմը դարձնել կեդրոն ազգային մշակոյթի: Ու երուսաղէմի հայոց Պատրիարքութիւնը, ոչինչ խնայած էր իր այս առաքելութեան ճամբուն վրայ: Դուրեան Պատրիարքի օրով վերականգնուեցաւ ժառանգաւորաց Վարժարանը, աւելցուեցաւ Ընծայարանի